

Научна критика и полемика

Зборник радова са научног скупа

Димитрије С. Лукајос и грчка лаоџрафија (Πρακτικά επιστημονικής ημερίδας Ο Δημήτρης Σ. Λουκάτος και η Ελληνική Λαογραφία, Δημοσιεύματα του Κέντρου έρευνας της Ελληνικής λαογραφίας, αρ. 27, Αθήνα 2008. 244 стр.)

Одељење за лаографију Одсека за историју и археологију јањинског Универзитета (Грчка) организовало је у априлу 2004. године научни скуп у част професора Димитрија С. Лукатоса. Скуп је одржан у оквиру прославе четрдесет година од оснивања Филозофског факултета у Јањини, на коме је један од првих професора био и Д. С. Лаукатос. Скуп је био посвећен његовом доприносу лаографским проучавањима и врстама лаографских истраживања у Грчкој.

Зборник се састоји од двадесет радова. Уредници су у зборник уврстили и један Лукатосов чланак – *Со у новој грчком ијословицама и у једној ијриодној бајци* (Το αλάτ στ ς νεοελλην κές παρο μ'ες και σε ένα σχєт κό παραμόθ), два уводна чланка и седамнаест оригиналних научних радова, а то су: Елефтериос П. Александис, *Француска ејнолошка школа и лаоџрафија Димитриса Лукајоса*, Минас Ал. Алексиадис, *Чланци Димитрија С. Лукајоса у ајинским новинама*, Евангелос Гр. Абдикос, *Д. С. Лукајос: од теорије ка ѱракси*, М. Г. Варвунис, *Дојринос Димитрија Лукајоса на ѱољу иѱираживања грчке релијѱске лаоџрафије*, Марина Вре-

ли-Заху, *Зайиси о мајтеријалној кулѱури и живоѱу у рукојисима ученика Димитрија С. Лукајоса*, Аристидис Н. Дулаверас, *Паримиолоѱ Димитрије С. Лукајос и међународни часојис Proverbium*, Магда Зографу, *Д. С. Лукајос и „лао-ајноѱројолошка“ ијроучавања ијара у Грчкој*, Ана Лидаки, *Зайажања у вези са сјишлом и личним начином ијсања Д. Лукајоса*, М. Г. Мераклис, *Димитрије С. Лукајос између модернизма и ијрадиције*, Константина Бада, *Ејноѱрафска ијерсиєкѱива Д. С. Лукајоса унуѱар лаоѱрафској музеја Универзиѱеѱа у Јањини*, Василис Ниѱијакос, *Мишљења Д. Лукајоса о вези лаоѱрафије са ејноѱрафијом-ејнолојијом-ајноѱројолојијом у свейлу савремених ијеоријских развоја*, Евангели Ар. Даци, *Димитрије Лукајос – ауѱобиоѱрафија: војник на албанском фронѱу, дневнички зайиси 1940–41*, Екатери-на Полимеру-Камилаки, *Димитрије С. Лукајос као ауѱор у Лаоѱрафском ценѱру ајинске Академије*. *Хронолојија*, Димитрије Ел. Раптис, *Димитрије Лукајос и ијеренско лаоѱрафско иѱѱираживање*, Васо Року, *Димитрије Лукајос: „Грчки ејноѱрафски ијредмејѱи у Musee de l'Нотте у Паризу“*,

у *Melanges offerts a Octave et Melpo merlier*, Institut Francais d' Athenes 1956, II, 27–42, Василики Хрисантопулу, *Теоријски њравици у њаримиолошком делу Д. С. Лукајоса и анѡроѡлошки ѡрисиѡу ѡсловицама*, Елени Психоју, *Разѡварајући са Димитријем Лукајосом у лаѡѡрафском ѡрѡѡору и времену: ѡанађур „свеѡѡѡ Констѡанѡина“ [и Јелене] у Кававаду*.

Радови који се налазе у овом зборнику анализирају и осветљавају са различитих страна личност и дело Димитрија Лукатоса: професора и истраживача немирног духа, модернисте који је у грчку лаѡграфију унео нова струјања, при том поштујући рад својих претходника. Без празног теоретисања, увео је у лаѡграфију савремену теорију, проширујући научне хоризонте у погледу тематологије и методологије.

Српској научној јавности мало је познато дело овог веома битног грчког лаѡграфа. Димитрије С. Лукатос је рођен 1908. године у Аргостолију (острво Кефалонија, Грчка). Дипломирао је 1930. године на Филозофском факултету у Атини. Од 1931. године радио је као професор у гимназији у Керамиону (Кефалонија), где је започео прва прикупљања лаѡграфског материјала. У периоду од 1947. до 1950. године усавршавао се у Институту за етнологију и у Институту за византијске и неохеленске студије на сорбонском Универзитету, као стипендиста француске владе. Докторирао је у Институту за византијске и неохеленске студије. Школујући се у Француској, проширио је етнографски и друштвени оквир лаѡграфских истраживања. То је утицало на прав-

це и теме његових каснијих проучавања. Изабран је за професора на Филозофском факултету у Јањини 1964. године. Повукао се са факултета 1969. године, због неслагања са политиком диктаторског режима која је спровођена на факултетима. Од 1978. до 1981. године предавао је лаѡграфију на Филозофском факултету Универзитета на Криту, а током 1984/85. године на Одељењу за педагогију Универзитета у Патри. Учествовао је на многим домаћим и међународним научним скуповима из области лаѡграфије и етнологије. Био је члан грчких и страних стручних удружења, и председник Грчког лаѡграфског удружења од 1978. до 2002. године. Умро је 2003. године.

Као професор универзитета, Лукатос је у све три високошколске установе у којима је радио предавао лаѡграфију, ослањајући се на њеног оснивача Николаоса Политиса. Међутим, увек се руководио методологијом и подацима новије етнологије. Паралелно, истраживачку пажњу усмеравао је на савремену и урбану лаѡграфију. Одликовали су га посебан предавачки дар и смисао за хумор, што је његова предавања чинило посебно посећеним. Библиографија професора Лукатоса је веома богата и разноврсна – броји преко 700 библиографских јединица (монографије, стручни научни радови, рецензије књига, прикази, чланци у дневној штампи и сл.). Посебну пажњу је посветио проучавању новогрчких пословица, као и истраживању савременог живота и урбаних средина. Бавио се филолошким проучавањима (народне песме, бајке, митови и сл.), као и истраживањем народне религије.

Посебно је значајна његова књига *Увод у грчку лаографију*, која је објављена 1977. године, а која је касније доживела више издања.

Као научник и писац био је веома надарен, а једна од главних карактеристика његовог стила јесте обиље лаографских термина које је сам

стварао. Његови термини су шире ушли у грчку лаографију. Професор Лукатос је носилац многих међународних признања. Поменућу само награду *Herder* (Herder), којом га је 1981. године одликовао Универзитет у Бечу за његове заслуге у проучавању југоисточне Европе.

Гордана Благојевић

Лидија Радуловић: *Пол/род и религија, конструкција рода у народној религији Срба*, Етнолошка библиотека, књига 42, Београд 2009.

Књига Лидије Радуловић *Пол/род и религија* комплексна је студија заснована на истраживањима српске народне религије и обичаја, а у том смислу и свакодневног живота жене у традицијској култури, чиме се отвара историјска перспектива за ишчитавање механизма кроз које су функционисале родне улоге, као и родни стереотипи. Ауторка се у овој књизи бави, пре свега, конструкцијом рода у традицијској култури XIX и прве половине XX века, расветљавајући нам расподелу моћи између мушкараца и жена у том периоду. Својим веома минуциозним и свеобухватним истраживањем, Лидија Радуловић указује и на бројне начине на које је патријархална култура мобилисала религијска веровања, како би се даље продуковала и учвршћивала. Изврстан пример за то ауторка даје кроз анализу веровања и пракси везаних за ритуалну нечистоћу трудница и породилја. У религијском смислу моћне и опасне (а ово се заснивало на поштовању светости жене и њеној

вези са животом и смрћу), ове жене биле су оптерећене бројним забранама и религиозним прописима за адекватно понашање, који су имали за циљ да обезбеде здравље детета, а помоћу којих су, заправо, жене биле стављене под контролу. Ово је само један од примера бројних контрадикција у функционисању и расподели моћи кроз родноконструисане религијске прописе. Наиме, управо тамо где се чини да је женска моћ неприкосновена, она бива ускраћена, али и обрнуто. Реч је о оним аспектима ритуалног понашања које је постојало напоредо са доминантном религијом, а у којем су жене успевале да успоставе алтернативну моћ, која, како наглашава Лидија Радуловић, није могла радикално да измени друштвене односе, али је постојала, опстајала и доводила у питање постојећи поредак.

Детаљна и свестрана анализа традиционалних образаца и конструкције рода коју нуди ауторка веома је корисна не само за разумевање њиховог начина функционисања и